

Buitenland 6

1. Wat is het verband tussen een inzakkende wereldconjunctuur en de consumptie van Nederland?

Als de wereldconjunctuur inzakt zullen onze handelspartners te maken krijgen met een dalend BBP. Zij zullen daarom minder gaan besteden en dus ook minder importeren. Dit betekent dat onze export zal dalen. Maar dit betekent dat bij ons de effectieve vraag afneemt. Ons BBP zal dus ook dalen. Dit betekent dat ons nationaal inkomen daalt en dat betekent dat bij ons de consumptie zal dalen.

2. Leg uit hoe een verandering van de export van een land kan leiden tot een verandering van het nationaal inkomen van dat land die groter is dan de verandering van de export.

Als de export van een land stijgt zal de productie van dat land toenemen. Dit geeft een stijging van het nationaal inkomen even groot als de stijging van de export. Maar omdat het inkomen is gestegen zal de consumptie in dat land toenemen. Deze producten moeten ook geproduceerd worden. Het nationaal inkomen neemt dan dus nog verder toe (= multiplierwerking).

N.B. Nationaal Inkomen = Nationaal Product
Immers: produceren is verdienen.

3. Leg uit hoe een recessie in de VS via de aandelenbeurzen kan overslaan naar de EU.

Een recessie in de VS zal leiden tot een daling van de aandelenkoersen op de beurzen in de VS. Maar dit betekent dat internationale beleggers hun vermogen zien afnemen (vermogen = bezit – schuld). Deze internationale beleggers zullen daarom minder in de EU beleggen. Dit betekent dat ook in de EU de aandelenkoersen zullen dalen. De dalende aandelenkoersen leiden tot vermogensverliezen van beleggers in de EU. Door dit vermogensverlies zal deze groep minder gaan consumeren. De dalende consumptie zal leiden tot een lager BBP.

4. Een recessie in de VS zal leiden tot een recessie in de EU omdat dalende importen van de VS zullen leiden tot dalende export van de EU. Leg uit waarom dit effect wordt afgeremd als er rekening wordt gehouden met de ontwikkeling van de wisselkoers.

Als de VS minder gaat importeren uit de EU zal de wisselkoers van de dollar stijgen. Immers het aanbod van dollars wordt kleiner door de dalende import. Maar als de wisselkoers van de dollar stijgt zullen importproducten voor Amerikanen goedkoper worden. De VS zal dus weer wat meer gaan importeren en de export van de EU zal dus minder dalen.

(Dit betekent niet dat de importdaling helemaal opgeheven wordt. Zonder wisselkoersdaling was de importdaling groter geweest.)

5. Een mogelijkheid voor de VS en de EU om uit de recessie te komen is door gezamenlijk conjunctuurbeleid te voeren. Waarom is het moeilijk om zo'n gezamenlijk beleid te voeren? Gebruik in de uitleg het begrip gevangenendilemma.

Zowel voor de VS als voor de EU is het beter om alleen te profiteren en niet zelf het beleid te voeren. Je kunt beter meeliften op het beleid van de ander dan zelf bijvoorbeeld de overheidsuitgaven verhogen. Dit betekent dat de VS en de EU in een gevangenendilemma

zitten. De dominante strategie is om geen conjunctuurbeleid te voeren. Maar als zowel de VS als de EU geen conjunctuurbeleid voeren blijven ze allebei in een recessie zitten.

6. Beschrijf hoe de angst voor reputatieschade dit probleem zou kunnen oplossen.

Als de VS en de EU een afspraak hebben gemaakt en ze komen hun afspraak niet na lopen ze reputatieschade op. Een volgende keer wordt het dan nog moeilijker om afspraken te maken. Als niemand reputatieschade wil oplopen zullen gemaakte afspraken nagekomen worden.

7. Beschrijf een strategie die ze zouden kunnen voeren om uit dit dilemma te komen.

Ze zouden met kleine stapjes naar hun doel kunnen gaan. Dus eerst een klein beetje de uitgaven verhogen. Kijken of de ander dat ook heeft gedaan en dan nog een kleine verhoging etc. etc.

Op dezelfde manier werkt het criminele circuit. Langzaam een reputatie opbouwen. Beginnen met kleine transacties. Deze steeds groter maken. Reputatieschade is in het criminele milieu het ergste dat iemand kan overkomen. Niemand wil met je samenwerken.

8. Nederland kent een goed stelsel van pensioenen. Zo krijgt iedereen als hij 65 jaar is AOW. Om te voorkomen dat er echter een run van bejaarden naar Nederland ontstaat is er wel een belangrijke eis verbonden aan het krijgen van AOW. Welke eis is dat?

Je krijgt alleen AOW als je tussen je 25^e en 65^e veertig jaar ingezetene van Nederland bent geweest. Ben je dat minder dan veertig jaar geweest dan krijg je naar rato van het aantal jaren dat je wel ingezetene was AOW uitgekeerd. Je hoeft geen premie betaald te hebben.

9. Wie betalen de premie voor de AOW?

Iedereen die inkomstenbelasting betaalt in Nederland betaalt ook premie voor de AOW.

10. AOW wordt gefinancierd via het zogenaamde omslagstelsel. Hoe werkt dat?

De huidige werkende betalen premie voor de huidige groep die AOW krijgt. Dit betekent dat alle werkenden samen precies zoveel premie moeten betalen als de huidige 65+-ers aan uitkering krijgen. Bij vergrijzing levert deze manier van financieren problemen op. Immers vergrijzing betekent dat de groep 65+-ers groter wordt in verhouding tot de werkenden.

11. Veel bedrijven hebben voor hun personeel een collectieve pensioenregeling. Deze werken via het kapitaaldeckingsstelsel. Je betaalt premie tijdens je werkzame leven. Die premies worden belegd en als je met pensioen gaat krijg je naast je AOW een uitkering uit dit fonds. De deelname aan dit fonds is verplicht. Waarom zou deze verplichting ingesteld zijn?

Een collectieve pensioenregeling die ook nog eens verplicht is biedt meer mogelijkheden om het geld goed te beleggen. Daar het pensioenfonds over grote bedragen beschikt kan zij het risico goed spreiden en kan ze ook een hoger rendement afdwingen daar zij een grote speler op de beleggingsmarkt is.

Ook zou je hier nog een argument kunnen geven met behulp van averechtse selectie. Omdat mensen met een lage levensverwachting niet mee zullen doen als het niet verplicht is moet de pensioenpremie omhoog. Immers mensen die niet oud worden betalen wel maar profiteren

niet (heel gunstig voor het pensioenfonds). Maar als de pensioenpremie omhoog gaat zullen de mensen met een iets hogere levensverwachting ook afvallen. Dan moet de premie weer omhoog en dan vallen er nog meer mensen af. Op het laatst blijft er niemand meer over.

12. Beschrijf hoe een goed pensioensysteem bij kan dragen aan de groei van de economie van een land.

Als mensen over een goed pensioen beschikken zal hun koopkracht na hun 65^e niet noemenswaardig dalen. Dit betekent dat zij ook nu hun 65^e blijven consumeren. De effectieve vraag zal daardoor op peil blijven en dus zal het BBP niet dalen als de groep ouderen groter wordt.

13. Beschrijf hoe ook de ons omringende landen hier van meeprofiteren.

Als bij ons de consumptie op peil blijft betekent dat ook dat we blijven importeren. Maar dat betekent dat de ons omringende landen naar ons kunnen blijven exporteren. Dit betekent dat bij hen de effectieve vraag en dus het BBP op peil blijft.

14. Leg uit hoe de vermogenspositie van iemand die zijn geld in het buitenland heeft belegd kan wijzigen door een verandering van de wisselkoers.

Onder vermogen verstaan we iemands bezit min zijn schulden. Als een Europese belegger een som geld heeft belegd in de VS is dat een onderdeel van zijn bezit. Stel nu dat de wisselkoers van de euro stijgt. In euro's uitgedrukt wordt zijn bezit nu kleiner. Immers voor dezelfde hoeveelheid dollars krijgt hij nu minder euro's.

15. Leg uit hoe iemands inkomen kan wijzigen als hij zijn geld heeft belegd in het buitenland en er treedt een verandering van de wisselkoers op.

De Europese belegger die een som geld heeft belegd in de VS krijgt over deze belegging rente. Deze rente wordt gezien als inkomen voor de productiefactor kapitaal. Laten we aannemen dat deze rente door hem niet opnieuw wordt belegd maar door hem naar een rekening in Europa wordt overgemaakt. Het bedrag moet dan omgewisseld worden in euro's. Als de wisselkoers van de euro stijgt krijgt hij minder euro's voor zijn dollars. Dit betekent dat zijn inkomen daalt als de wisselkoers van de euro stijgt.

16. Op welke rekening van de betalingsbalans wordt de rente geboekt die de belegger heeft verdiend in de VS?

De rente die hij heeft verdiend wordt geboekt op de lopende rekening van de betalingsbalans. Het bedrag komt op de inkomensrekening aan de linker kant (want het is het inkomen verkregen met de export van de productiefactor kapitaal).

17. Op welke rekening van de betalingsbalans wordt het kapitaal geboekt dat de belegger in de VS heeft belegd?

Als de belegger het geld in de VS belegt komt het op de kapitaalrekening aan de rechterkant (want het is export van kapitaal). Als hij het geld weer terughaald naar Europa verschijnt het aan de linkerkant van de kapitaalrekening (import van kapitaal).

18. Leg uit op welke manier iemands vermogen aangetast kan worden door inflatie.

Vermogen kan op verschillende manieren aangehouden worden. Je kunt je vermogen beleggen door aandelen of obligaties te kopen. Je kunt het op de bank zetten maar je kunt het ook in vastgoed stoppen. Als je je vermogen belegt krijg je rente of dividend (= deel van de winst; bij aandelen). Een belegger zal er altijd naar streven tenminste de inflatie vergoed te krijgen. Stel dat een belegger zijn geld op de bank heeft gezet tegen 4% rente. Nu blijkt dat de inflatie dat jaar 8% was. De koopkracht van deze belegging is dan gedaald.

$$\frac{1,04}{1,08} = 0,963$$

Na één jaar is de koopkracht van het vermogen dus gedaald met 3,7%
 $(0,963 - 1) \times 100$

19. Een belegger uit de EU belegt € 150.000 in de VS voor een periode van 5 maanden. De rente in de VS bedraagt op jaarbasis 6%. In Europa had hij een rente kunnen krijgen van 4%.

De wisselkoers op het moment dat hij de belegging start is:

$$€ 1 = \$ 1,35$$

De wisselkoers na 5 maanden is:

$$€ 1 = \$ 1,365$$

Bereken of de belegging in de VS rendabel is geweest.

Stel de belegger had het bedrag in de EU belegd. De opbrengst was dan geweest:

$$150.000 \times 0,04 \times \frac{5}{12} = € 2.500$$

Als de belegger het geld in de VS belegt moet hij het eerst omruilen in dollars:

$$150.000 \times 1,35 = \$ 202.500$$

Deze belegging levert aan rente op:

$$202.500 \times 0,06 \times \frac{5}{12} = \$ 5.062,50$$

De belegging met rente is dus:

$$202.500 + 5.062,50 = \$ 207.562,50$$

Als dit weer wordt omgewisseld in euro's ontvangt de belegger:

$$207.562,50 : 1,365 = € 152.060,44$$

Dit betekent dat de belegging in de VS heeft opgeleverd: € 2.060,44

Maar de belegging in de EU had € 2.500 opgeleverd.

Ondanks de hogere rente in de VS is de belegging daar dus toch niet rendabel geweest.

20. Leg uit dat binnen de EMU kapitaalbewegingen tussen verschillende landen makkelijker plaatsvinden en dat daardoor, als er geen andere risico's zijn, de rente in al deze landen gelijk zal zijn.

Binnen de EMU (Europese Monetaire Unie) loopt niemand koersrisico daar er een gemeenschappelijke munt is. Dit betekent dat ieder verschil in rente tussen de verschillende

landen volledig benut kan worden. Als er geen andere risico's zijn zal het kleinste renteververschil onmiddellijk enorme kapitaalstromen op gang brengen. Heeft een land binnen de EMU een iets hogere rente dan een ander land binnen de EMU dan zal het overspoeld worden met kapitaal. Door dit grotere aanbod zal de rente in dat land dalen. Uiteindelijk zal de rente in alle landen van de EMU hetzelfde zijn.

Dat in werkelijkheid de rente niet in alle landen van de EMU hetzelfde is komt omdat de risico's van beleggen enorm verschilt tussen deze landen (denk aan Griekenland).